

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Caput III. De peccato ex superfluo vini potu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

regulariter est veniale. Hæc sententia est probabilior, ad quam videtur etiam inclinare S. Thomas loco cit ad sec. his verbis: *Li et utile sit post superfluam commestionem illam vomere juxta illud Eccl. c. 22. (Si coactus fueris in edendo multum, surge e medio, & vomere, & refrigerabit te;) tamen vitiosum est, quod aliquis huic necessitati se subdat per immoderantiam sibi, ac potus.* Ita S. Thomas. Ecce, quomodo id appellat duntaxat vitiosum, nec aliam majorem censuram addit.

CAPUT III.

De peccato ex superfluo vini potu.

Hoc est, de ebrietate.

1. **N**on est nobis hic sermo de illo superfluo vini potu, quo quis eo modo satiatur, quo identidem in sacris litteris accipitur nomen ebrietatis, veluti est illud *Isaie, cap. 25. Descendat imber, & inebriet terram, hoc est, satiet;* sed de eo, qui ita hominem fatiat, ut ejus mentem conturbet, impotentique rationis pro aliquo tempore reddat.

An, & quale peccatum sit, se inebriare?

2. **I**nquires igitur primò. An se voluntariè inebriare, sit peccatum mortale? Dico (*voluntariè*) si enim quis nihil prorsus suspicans de futura ebrietate, ex eo quia numquam expertus fuerit, se tanto, vel tanto vini potu

usum rationis amittere; si quis, inquam, bona, quoad hoc, fide, bibat, hunc non peccare peccato ebrietatis, scimus omnes, quia tunc ebrietas eveniret contra, vel præter suam voluntatem. De eo igitur est locutio, qui vel bibit, ut se inebriet, quod est expressè, & directè velle ebrietatem; vel cum advertat, se inebriandum, attamen à tanto vini potu non se cohibet, quod est velle ebrietatem indirectè. Hæc autem ebrietas sic defini solet. Est *voluntarius excessus in potando usque ad violentam usum rationis privationem.* Addit Lessius, *lib. 4. cap. 3. dub. 3. (i)que causa voluptatis.)*

3. Respondeo. Communiter Doctores vel docent, vel supponunt, ebrietatem esse peccatum mortale; & quidem meritò; nam, *Nolite errare* (ait S. Paulus 1. ad Corinth. 6.) *neque fornicarij, neque idolis servientes neque ebriosi Regnum DEI possidebunt.* Et ad Galat. 5. *Manifesta sunt opera carnis homicidia, ebrietates, commestationes, & his similia, que prædisco vobis, sicuti prædixi, quoniam, qui talia agunt, Regnum DEI non consequentur.* Lege Baldellum, *lib. 5. de leg. disp. 30.* Theoph. Raynaud. *de virtutibus lib. 6. à num. 102.* Lessium, Valentiam, aliosque apud Gobat, *de ebrietate, c. 6. & deinceps.*

4. Sed difficultas est assignare, quamnam sit ratio tantæ culpæ? Communiter cum S. Thoma 2. 2. q. 150. a. 1. hæc affertur, quia est contra dictamen rectæ rationis, quod homo sciens, & volens seipsum priveret usu rationis; siquidem ratio, & potestas utendi ratione,

D d d 3 ne,

ne, est data homini tanquam præcipuum, & proprium ejus bonum, quo se velle privare, non potest non esse graviter contra rectam rationem.

5. Præterea ebrietas impedit, ne quis satisfaciat præceptis divinis, & Ecclesiasticis, ergo est culpa mortalis propter periculum, cui se sæpissimè, ebrietatem volens, exponit.

6. Tertio, ebrietas facit hominem bestiis similem, aut iis deteriorem. Vide mox n. 21.

7. Quarto, causat multos morbos corporales; unde Baldellus, loco cit. num. 17, quòd aliquis, ait, per inordinatam vini computationem in ejusmodi morbos, aut pericula spontè, aut scienter se conjiciat, certum est, quòd non vacat culpa mortali.

8. Quintò, ebrietas corpus incendit, & potenter allicit ad turpia; quare ex hoc ipso est mortale. Unde rectè S. Paulus ad Ephes. 5. *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Et Prov. 20. Luxuriosares est vinum, ac tumultuosa ebrietas.*

9. Ex dictis colligo, non esse ponendum in definitione ebrietatis illud Lessij (idque causa voluptatis) nam etiam si non voluptatis causa, sed e. g. ob complacentiam amici, te vini aliàs non amatorem, sine voluptate, vino repleas, ebrius eris cum peccato mortali, quia prædictæ rationes contra te militabunt.

10. Quares. Hæc, quæ dicta sunt, & dicentur deinceps, intelliguntur ne etiam de ebrietate primò inducà à potatione cervisæ, vel similis? Secundò, pe inducà à suffitu tabachi, à lupulo,

à cubatione in loco, ubi ejusdem lupuli est copia, ab ardore vini habito in loco, ubi multa sunt dolia vino generoso plena? Tertio, quid de inducà à cibis aliquibus, vel fructibus; nam etiam panis ex farina, in qua sunt immixta, multa grana milii, vel similibus, inebriat, ut etiam unedo, qui est fructus arboris, sic dictus, quia unum, hoc est, paucos oportet ex his comedere; multi siquidem inebriant.

11. Respondeo. Profectò de omnibus supradictis, & similibus (si vera sunt, quæ narrantur) idem intelligendum, quòd dicitur de ebrietate ex vino, quia jam sic inducitur ebrietas rationis usum tollens. Ita Dicastillus lib. 1. de Just. disp. 3. n. 121.

12. Quoniam verò suffitus, seu fumus tabachi dicitur tollere usum rationis non immediatè, sed inducendo somnum; ideo Lessius lib. 4. c. 3. n. 19, excusat à mortali illum, qui hujusmodi suffitum hauriat, etiam causa voluptatis; sed Gobat de ebrietate c. 23. n. 4, censet, si in solo somno, si in vigilia amittatur per suffitum tabachi proxima potentia ad usum rationis, idque per tempus non brevissimum, censet, inquam, esse mortale, si sumatur voluptatis causa; vacare tamen omni culpa, ait, qui consilio Medicorum hauriunt prædictum fumum tabachi ad cerebrum confortandum, caput exonerandum, pituitam expellendam, tametsi fiat, ut per breve tempus, quasi vertigine acti, non sciant, ubi stent.

13. Contra prædictam doctrinam, quòd ebrietas sit per se culpa mortalis, sunt duæ objectiones.

Pri-

TAMBR
in
Siccl:
XVVA
de
E
30.

Prima est hæc, *Genes. ubi c. 43.* dicitur de fratribus Joseph, quod biberunt, & inebriati sunt cum eo; at si ebrietas esset peccatum, Joseph vir iustus nec in se illam admisisset, nec permisisset in fratribus, ergo, &c.

Respondeo Facile ex dictis modò n. 1. Sensus enim est, quod sint satiatii, & exhilarati juxta communem Sacræ Scripturæ locutionem. *Psal. 35. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, &c.* & alibi passim.

14. Secunda est hujusmodi. Licetum est, se privare usu rationis per somnium, ergo etiam per potum.

Respondeo. Adesse disparitatem quadruplicem; nam primò, in somno usus rationis naturaliter cessat, idque, ut vires corporis, vel amissæ reparantur, vel debilitatæ refocillantur; at per ebrietatem usus rationis violenter tollitur, idque per causam illicitam, nempe per potum immoderatum.

Secundò. Privatio usus rationis in somno inducitur, mediante quiete sensuum; per ebrietatem verò rationis usus tollitur sensibus vigilantibus, unde ratio, quæ deberet sensus vigilantes gubernare, contra naturalem ordinem dormit.

Tertiò. In somno tollitur usus rationis, sed non potestas propinqua utendi ratione; quare si dormiens excitetur, potest statim ratione uti, & sua negotia peragere. Præterea dormiturus disponere potest sua negotia, & committere, ut tali hora excitetur, & statim habilis est ad functiones suas, quæ omnia nimis ab sunt ab ebrio.

Quartò. In somno non adsunt illi pravi effectus, quos modò à n. 5. diximus esse in ebrio.

Semel se inebriare.

15. **I**nquires secundò: An aliquorum ebrietatem, si non sit assidua, & frequens, non inducere peccatum mortale, sed dumtaxat veniale, sit admittenda?

16. Respondeo: Sanè id meritò, ut mox videbimus, admiserunt aliqui ex ea ratione, quia solum, quando ea est assidua, impedit notabiliter usum rationis, atque infert homini ea notabilia nocumenta, quæ nuper attulimus; verum, quando est rara, semel e. grat. vel iterum, non ita.

17. Confirmant, primò alii auctoritate S. Aug. qui *Serm. 4. de Saneis*, aliquot peccata mortalia enumerans, sic ait. *Et ebrietas (si assidua sit) in eorum numero computatur. Et in Serm. 23. de temp. Si reliqua peccata Christiani non admittant, sola eos, si frequens fuerit, ebrietas & emendatio, ac poenitentia non subvenerit, in infernum præcipiat.*

18. Confirmant alii secundò ex S. Thom. qui *quæst. 2. de malo, art. 8. ad 3.* ait: *Quòd sicuti semel inebriari est peccatum veniale, ita & multoties inebriari, est mortale, per se loquendo. Et quæst. 7. art. 4. ad primum. Ebrietas, inquit, non semper est peccatum mortale, sed quando homo assidue inebriatur, videtur, quòd non curet, quòd ratio sua convertatur ad DEUM, & in tali casu ebrietas est peccatum mortale.*

19. Ve-

9. Verum certa sententia apud Theologos (præter Cajetanum *mox num. 24.* citandum) est, etiam semel te voluntariè inebriari, esse mortale, Prob. 1. Ratione, quia ebrietas tollit, ut supra diximus, violenter bonum rationis, quod & naturaliter, & moraliter est præcipuum bonum hominis rationalis; at hoc bonum violenter tollere, etiam semel, notabile damnum infert homini, ergo non potest non esse notabile damnum, atque adeò peccatum mortale commissum contra se ipsum. Sanè, si quis à te per diem violenter usum rationis tolleret, nonne notabiliter tu offendereris, & certè acerbius, quam si à te tolleret semel brachium e. gr. quamvis supponeretur, mox posse ex intervallo illud tibi deinde restituere: quare pari modo, si illum usum rationis tu per ebrietatem à te voluntariè tollas, tibi notabiliter nocebis in te, cujus tu Dominus non es, sicuti non es Dominus tuæ vitæ, tuorumque membrorum, quorum grave nocumentum, sine gravi culpa, spontè eligere non vales.

20. Prob. 2. Autoritate sacrarum litterarum, quam attulimus *cap. præc. num. 3.* Nam ibi dicitur, non possidendum Cœli Regnum ab ebris, atque ab homicidis, & fornicantibus; atqui hi etiam, si semel sint homicidæ, vel fornicantes, non possidebunt Regnum Dei, ergo, &c.

21. Prob. 2. Ex communi sensu SS. Patrum S. Basil. *hom. 14 de ebrietate*, ubi bestiis comparat ebrios Sanct. Chyostomus *hom. 98 in Matth.* ubi ait: *Quandò melior asinus ebrius est. Idem*

ibidem. Pecudes, inquit, irrationabiles vos estis, qui inebriamini, &c.

22. Ad probationem antiquorum, respondeo, falsum esse, non inferri notabile damnum per infrequentem ebrietatem, ut *num. 19.* probatum est.

23. Ad dictam confirmationem dico, S. Augustinum fortè cum antiquioribus sensisse olim, sed deinde, te meliùs expensa, aliter omnino voluisse, ut constat ex eo, quòd in *Epist. 64.* ebrietatem, dicit, esse scditatem flagitiosam. *Et serm. 45. de temp.* eam adumerat cum peccatis, quæ homini intercludunt Regnum Dei. *Et serm. 232.* sic dilertè pronunciat: *Quis credit, ebrietatem esse parvum peccatum, si se quis non emendaverit, & pro ipsa ebrietate poenitentiam non egerit, cum adueneris, & homicidis sine remissione illum æterna, in æternum, pœna cruciabit.*

24. Ad secundam confirmationem pari modo assero: S. Thomam aliquando sensisse, ebrietatem per se, & ex genere suo esse aliquando peccatum veniale: esse autem mortale per accidens, si sit causa luxuriz, vel alius peccati gravis. Cujus sententiz fuit etiam Cajetanus 2. 2. q. 150. *art. 2.* Verum S. Thomas mutavit deinde sententiam; nam *lect. 3. in cap. 13 ad Rom.* Considerandum est, inquit, quòd ebrietas ex suo genere est peccatum mortale, cum scilicet homo ex proposito inebriatur, quia videtur præferre delectationem vini integritati rationis. *Et 2. 2. quasi. 150. prædicti. art. 3.* sic concludit: *Unde ebrietas, per se loquendo, est peccatum mortale.* Quare mitior, Cajetanum, valde S. Tho-

TAMBR
in
seccle
NIVA
de
E
30.

ma addictum, aliter dixisse in hoc eodem loco, in quo sic aperte concludit S. Thomas.

Ebrietas imperfecta.

25. Qui sine defectu rationis multo se vino replet, sed sine perfecta ebrietate, atque adeo sine plena privatione rationis; ut aliquando contingit, propter bibendi consuetudinem, vel propter capitis robur, peccatne?

26. Respondeo: Tunc peccare saltem venialiter, ne sit dubium; At peccabit etiam mortaliter, quando per ejusmodi potationem notabiliter lædit suam naturam, eam onerans immoderato potu, vel quia adsint illa pericula, & mali effectus plena ebrietatis, quæ capite præcedente à num. 5. afferimus, secus, erit regulariter peccatum veniale, quia sic reducitur res ad parvitatem materiæ.

27. Quid, si quis solum fiat ex liberali vini potu paulò hilarior?

Respondeo: Videri Dico: stillo, l. 1. de Just. disp. 3. num. 2. hunc peccare: licet enim teletur, viros graves, & doctos censere, te non peccare, si in gratiam amici petentis, & provocantis, eò usque bibas, donec fias paulò hilarior solito, tamen ipse dissentit ab his; eò quod ad nullam virtutem possit pertinere talis potus: non dicit autem, quodnam hoc peccatum sit.

28. Gobat autem de ebrietate cap. 18. numer. 42. contentit cum prædictis ut sgravis in eo catu, quo illa provocatio, & potatio, utilis atque necessaria sit ad exhilarandum animum.

Tambur. de Præcept. Eccles.

provocantis, vel provocati, occupatum fortè molesta aliqua melancholia; potest enim id spectare ad necessitatem officij, quo quis amicum amicus colit, vel ad vitam sine gravi tædio transigendam. Hæc illi. Ex quibus colligo, ex se id non judicari, nisi veniale, quando, ut modò dixi, non læditur graviter natura, nec aliud grave malum consequitur.

Se inebriare ad sanitatem recuperandam.

29. Inquires tertio: An quis ex præscripto periti Medici possit sine peccato se inebriare ex eo, quòd aliud remedium non appareat, quo gravem infirmitatem à se excutiat?

30. Respondeo. Prima sententia id negat, cujus ratio est, quia etiam tunc privaretur homo usu rationis, ac potentia proxima, utendi illa, quòd est maximum malum, ut dictum est hominis rationalis. Hanc sententiam sequuntur S. Anton. part. 2. tit. 6. cap. 3. §. 1. Angelus, Tabiena, Rossella & ebrietas.

31. Secunda sententia concedit, atque in aliquo rarissimo casu, quo peritus Medicus id necessarium judicaret, vel ad infirmitatem lethalem evitandam, vel etiam ad gravem morbum expellendum, posse licitè quempiam inebriari.

Ratio est, quia de duobus malis minus eligi licitè potest; atqui minus malum est usu rationis ad tempus privari, quam gravi morbo vexari, vel vitam, & cum ipsa usum rationis, amittere, ergo &c. Sicuti ergo potest

Ecc quis

quis velle manum sibi abscindi, ne totum brachium marcescat, vel ne ejus vita depertatur; & sicut Medicus potest licite propinare fœminæ gravidæ ægrotanti pharmacum ex probabili sententia, quod directe tendat ad expellendos pravos, læthalésque humores fœminæ, si aliud vitæ remedium non adest, quamvis indirectè sequuturus sit abortus fœtus animati, ita in casu nostro, &c. Hanc sententiam probabiliorum judico, quam sustinent Sylvester, Cajetanus, Toletanus, Valent. Lessius alii que apud Gobat *de ebrietate cap. 18. num. 21.*

32. Duo autem hæc sunt notanda. Primò, casum hunc fortasse nunquam accidere in praxi posse, quia nunquam non aderit aliud remedium. Certè S. Thomas 2. 2. *quest. 150. art. 2. ad 3.* nec ad vomitum, ait, provocandum requiritur, quòd homo sit totus ebrius, quia etiam potus aquæ tepidæ vomitum caulat, & idè propter hanc causam non excusaretur aliquis ab ebrietate. Vides, quomodò S. Doctor recurrat ad aliud remedium? Sed nos Theologi relinquamus Medicis discutiendum, an tanta necessitas unquam contingere possit?

33. Secundò, notandum est, infirmum non debere, se inebriare ex directa intentione, seu privandi ratione, nec medicum ex eadem intentione, id consulere; hoc enim per se malum est, sed directe per vini haustum debere intendere sanitatem; esto, prævideat consecutam indirectè rationis conturbationem. Quod idem advertunt Doctores in Medico propinante

pharmacum ægrotanti; nam nec ipse Medicus, nec fœmina intendere potest directe abortum fœtus animati; sic enim essent homicidæ, sed directe pravorum humorum expulsionem; esto, deinde præter intentionem sequatur abortus.

34. At licebitne etiam, se inebriare, si agatur de morbo impendenti præcavendo, non autem de morbo curando, seu expellendo?

Respondeo, licere puto cum Gobat *loc. cit. num. 26.* nam recta ratio, inquit, permittit, ut tanto studio coner impendentes morbos excludere, quanto jam præsentés expellere.

35. Quare in subito pestis timore, alijs remedijs æquè commodis deficientibus, magnus haustus vini generosi permittitur à Lessio, *libr. 4. capit. 3. num. 13.* qui idem Lessius asserit, magnam vini copiam prodesse, si quis venenum frigidum, e. g. cicuram bibit, aut sumpsit.

Se inebriare ob metum mortis ab extrinseco allatum.

36. **I**Nquires quartò: An sicuti quis licite se inebriat in eo casu, quo alio modo nequit se à gravi infirmitate liberare, ita in alio casu, quo Tyrannus e. g. te cogat sub metu mortis ad ebrietatem?

37. Respondeo: etiam in hoc casu licere censet Lessius, Baldel. Dicastillus, quos citat, sequiturque Gobat *de ebrietate cap. 18. num. 3.* testaturque Lessius multos doctos viros Universitatis Lovaniensis, quos consuluit, ita sentire.

No.

TAMBR
in
Sicclij
XIVVA
de
redibus a
E.
30.

Nequaquam in hoc casu licere, docet Cajetan, Azor. Bonacin. quos citat, & sequitur Loti., tract. 18. de ebrietate cap. 11.

38. Ego puto, ut id determinetur, recolendam esse prius illam questionem, an ebrietas, per quam privatur quis usu rationis, sit ita intrinsecè mala, ut nunquam liceat illam ponere: (sicuti fornicatio, quæ quia mala est intrinsecè, idèd ponere illam, nunquam licet;) an potius liceat in aliqua circumstantia, in qua exuat omnem malitiam? Sicuti homicidium, quod licet sit absolute malum, tamen illud in aliqua circumstantia licet: qualis est, ut se quis cum moderamine inculpatae tutelæ defendat, vel ut Princeps legitimus malefactorem morte condemnet.

39. Et sanè mihi videtur, ebrietas per se esse huiusmodi secundi generis, quod patet, quia ex communissima opinione diximus modò, eam admitti posse, ad gravem infirmitatem expellendam; quod non posset, si esset sicuti fornicatio, vel blasphemia, vel odium DEI, quæ nunquam exuere malitiam queunt. Dixi (per te) nam hinc præcindimus ab omni alio malo effectu, qui ex malitia se inebriantis consequi posset. Id quod semper est advertendum, quoties concedimus ebrietatem.

40. Hoc posito, dico, sententiam magis probabilem esse, quòd, sicuti ad vitandam, quam times ex gravi infirmitate mortem, potum inebriantem assumere tibi licet, ita ad eandem vitandam, quando eam prudenter à Tyranno times, Sicuti (ut habet Lessius)

licite quis abscindit brachium, ne totus homo pereat; non solum ne pereat ex malo corporis intrinsecò, verum etiam ne pereat ex iussu Tyranni, qui mihi dicat: vel abscinde brachium ea cautela, ut non moriaris, vel te occidam; ita in casu nostro: tunc enim est, quasi dicat mihi Tyrannus: vel per ebrietatem amove à te pro aliquo tempore potentiam utendi ratione, vel te interficere; hic enim maxime valet à me eligendum esse minus malum, quàm majus amissionis vitæ. Quæ sanè electio non posset fieri, si private se ratione per ebrietatem, esset ita malum intrinsecè, ut nunquam libetari à malitia posset.

41. Obijcies auctoritatem S. Augustini, serm. 231. qui loquens de ebrietate, sic ait: *Etiamsi ad hoc veniretur, ut tibi diceretur, aut bibas, aut morieris, melius erit, ut caro tua sobria occideretur, quàm per ebrietatem anima moreretur.*

42. Respondeo. Lessius ait, S. Augustinum hinc loqui de eo, qui prius ab aliquo urgetur ad ebrietatem, sed deinde is volens, se vino propter ejus delectationem replet. Melius respondet Gobat, cap. 18. num. 7. de ebrietate S. Augustinum dixisse, esse melius, id est, consultius, non verò esse præceptum, & per mortem animam intellexisse ipsam rationis jacturam. Equidem hanc posteriorem magis approbo, quàm explicationem priorem, quæ nimis extorquet Augustini verba. Et confirmo; nam si quis diceret: melius fuit, S. Calimirum noluisse per matrimonium virginitatem amittere, quàm illa amissa, vitam servare, rectè

diceret, nec indicaret præceptum, sed perfectionis studium commendaret.

43. Quæres. Ad suum honorem servandum, possit licitè quis iavitus ad convivia e.g. ad multos vini haustus, respondere similibus haustibus, seque inebriare? Sanè in aliquibus regionibus magnum dedecus est, non respondere.

44. Respondeo: Non posse licitè, ut expressè tenet cum Coninch, Gobat, *disp. 82. de ebrietate num. 8.* loquens de periculo irrisionis. Ratio est, quia honor, qui pendet à prava æstimatione stultorum, quales sunt, quia ejusmodi vini potationibus gloriantur, honor non est, atque adeò non est tantum bonum, ut præponi possit amissioni rationis, quæ est solidum, verumque bonum.

Provocare alium ad se in ebriandum.

45. **I**nquires quintò: An liceat alium provocare ad vini haustus, ex quibus advertatur, fore, ut is inebrietur?

Respondeo: Certum esse id peccatum fore mortale, quia si seipsum inebriare est mortalis culpa, erit etiam si alium, juxta illud S. Pauli *ad Rom. 1. Non tantùm, qui malè agunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, digni sunt morte.* Si solum fiat paulò hilarior, colligi potest ex supra dictis n. 25.

Difficultas ergo solum hæc est, an aliquando ad vitandum grande aliquod malum, quod nequeat averti, nisi alium inebriando? Exempla proferunt Doctores multæ. Primum. Si mag-

num malum impendat Reipub; quod averti non possit, nisi inebriando auctorem tanti mali; ut si quis meditetur prodicionem Patriæ, condicla aliqua hora, ego autem illum ad convivium invitem, cumque inebriem, & interim transeat prodicionis hora. Secundum. Ego comprehensus à graffatoribus deducor ad cauponam, ubi spes mihi magna affulget evadendi, si eos inebriavero. Tertium. Titius hæc nocte disponit, suum inimicum è villa redeuntem interficere, ego autem ipsum Titium pridie vespere inebriandum curo, quo pacto Caius secutus evadat.

46. Dico, esse probabile, licitè posse, quando aliter impediri illa mala nequeunt. Dico item, esse probabile, licitè non posse.

Quòd licitè possit, docet Lessius, *lib. 4. de just. cap. 3. num. 33.* Baldell. *lib. 5. disp. 30. num. 26.* aliique. Ratio est, inquit, quia nihil malitiæ continet ad minus malum incitare illum, qui paratus est, facere majus malum, si per inductionem ad minus impeditur malum majus, quòd alio modo impediti non possit, ut esse supponendum nimis sæpè monuimus.

47. Quòd licitè non possit, docet Dicastillus, *disp. 2. de justit. quest. 3. dub. 11.* Layman, *lib. 3. sect. 4. num. 6.* aliique. Ratio est, inquit, quia ad impediendum majus peccatum, non licet suadere peccatum minus, nisi hoc minus sit pars formaliter, vel virtualiter inclusa in majore, de quo patrandò cogitabatur. Sed de hæc doctrina nos latè disputavimus alibi, nunc tacis sic-

TAMEN
IN
SÆCULUM
NUNQUAM
DE
RESTITUTIO
E
30.

bere, utramque sententiam esse probabilem.

Se inebriare modico vino.

48. **I**nquires textò : Quid dicendum de ijs, qui modico haustu vini statim inebriantur ; sunt enim non pauci, qui ex morbo, vel vulnere, vel complexione ita caput habent debile, ut evadant planè ebrj, si vel duo pocula vini bibant.

49. Respondeo, posito quòd huiusmodi hanc nosse debilitatem supponatur, mortaliter sine dubio peccabunt, si illa modica pocula bibant. Ratio est manifesta, quia adhuc sic utrumque rationis, proximamque rationis potentiam voluntariè amittunt.

Excipe tamen, nisi gravis aliqua causa eos excuset ; nam tunc licitum est his vinum bibere ex Medicorum consilio, quando tamen alio potu non inebriante carent. Licitum etiam erit, si in eadem carentia alterius potus venientur vehementi siti, vel si ab alio potu aquæ e. g. admodum graviter lædantur, ut docet Excobar in *Theologia Mor. tr. 2. Exam. num. 24.* loquens de ijs, qui in mari navigant, & aqua, aliòque potu carent. Et ratio est, quia potus vini est à Deo, & à natura institutus ad sitim pellendam, ita ut hic sit primarius eius finis. Cùm ergo actiones morales accipiant speciem secundùm id, quod intenditur, non autem ab eo, quod est præter intentionem, ut in simili habet S. Thomas 2. 2. *quest. 64. art. 7.* idcirco sicuti in pluribus alijs materijs dicunt iidem Theologi, non apparet, cur non etiam usus vini

fit per se licitus in prædictis casibus, ubi periculum gravis mali impendet, ut supponi debet, esto, per accidens, & præter intentionem sequatur rationis turbatio.

50. **O**bjicies. Non sunt facienda mala, ut eveniant bona, ergo non est bibendum cum periculo ebrietatis, quod est malum, ut eveniat sedatio fitis, quæ est bona.

Respondeo. Quæ, dum fiunt, sunt mala, non licere facere, ut eveniant bona ; quale esset e. gr. perjuriæ ad vitam proximi servandam ; at in circumstantia fitis vehementis talis ebrietas non est mala, ut patet ex dictis, semper abstrahendo ab aliquo alio inconvenienti.

Peccata commissa in ebrietate.

51. **I**nquires septimò. Peccata, quæ quis committit, dura est ebrius, imputanturne ei in illo instanti, quo causam dedit, se inebriando ? Homicidium e. gr. quod ebrius, dum est in ebrietate, fortè committit, imputanturne ipsi, quando heri vespere e. gr. vino se infarcinavit, an sequenti nocte, quando hominem occidit ? Idem queritur de omissione peccaminosa ; quando nam peccat ebrius omittendo audicionem sacri die Dominico, eo ne tempore, quo se inebriavit die, e. g. sabbati, an quando illud se ipsa omittit, nempe die Dominico ? Hæc questio est universalis pro alijs casibus, ut de veneno propinato, de sagitta, seu sclopo inimicum vulnerante, &c. quando scilicet est peccatum ? propinando venenum, & sclopum emittendo,

Ecc 3 do,

TRIN
PRÆCEPTA
R. R. R.
III
6.

do, an quando post dies perimitur inimicus?

52. Respondeo. Tres esse sententias. Prima affirmat, tunc imputari ad culpam, quando apponitur causa, nempe quando in casu nostro se quis voluntariè inebriavit, prævicens, ut semper supponi debet, vel certè dubitans, se occisurum hominem, seu se omisurum sacrum, cum tamen non abstinuerit à vino, nec ullam diligentiam adhibuerit, ne sequeretur interfectio: nam, si antequam se inebriavit, timens, se patratorem homicidii, fecit se e. g. benè claudi in cubiculo, ne postea exire ad occidendum, vacabit culpa homicidii.

37. Hanc primam sententiam tenet Vasquez p. 2. q. 71. art. 1. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 3. n. 29. aliique.

54. Secunda asserit, imputari ad culpam, quando actu interficit, vel Sacrum omittit. Ita Marsilius, & Altidolensis apud citatos.

55. Tertia asserit, imputari ad culpam utroque tempore, tum scilicet quando apponitur causa, nempe ebrietas, tum quando actu committitur homicidium, vel omittitur sacrum. Ita Sylvester Ver. Omissio. Valentia p. 2. q. 71. art. 5. disp. 6. q. 1. punct. 4. aliique.

56. Ex his sententiis prima est probabilior. Ratio est, quia culpa non est, nisi quando liberè, & voluntariè actus peccaminosus admittitur. Cum ergo, dum quis est ebrius, libertate careat, sicuti, & quando dormit, non potest actus eo tempore commissus, vel omisus dici liber, & volun-

tarius; unde nec formaliter peccaminosus. Dico (formaliter) nam carterum ille actus homicidii, vel omisus Sacri denominabuntur quidem peccaminosa extrinsecè, ex eo scilicet quòd dicunt ordinem ad causam liberè potestatem, atque adeò rectè dici possunt, seu denominari peccata in causa, et non formaliter in seipsis.

57. Illud hie quoad praxim relegendum, an in Confessione obligetur pœnitens tum causam, id est, ebrietatem, tum actum subsecutum, e. g. homicidium, explicare? Id quod solet dari in aliis etiam materiis, ut si quis propinet venenum Petro, qui post aliquos dies moritur, an satis sit, dicere, ac fateri, se dedisse venenum, ut occideret, an debeat item addere, & de facto se occidisse?

58. Circa hæc placet mihi doctrina, quam asserit Gobat de ebrietate cap. 9. n. 21. Mala, inquit, in ebrietate commissa non oportet confiteri, cum neque sint peccata, neque imputentur ad culpam, etsi ebrietas fuerit voluntaria, illaque mala commissa in ebrietate fuerint antea prævifa: nam quamvis Castropalaus tom. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 3. asserit, esse confitenda; tamen rectius negat De Lugo tom. 3. in 3. p. disp. 16. num. 440. cum multis aliis. Ratio est, quia tenentur confiteri sola peccata propriè dicta, ut patet ex Tridentino sess. 14. toto cap. 5. ubi ex instituto declarat, quænam sit materia necessaria confessionis, nec aliud ibi dicitur, quàm quòd peccata, & illa, per quæ nos Deum mortaliter offendisse meminerimus, sint confitenda;

TAMEN
in
seculo
NIVA
de
reditus
E
30.

da; atqui illa mala, de quibus loquimur, non sunt peccata, quia non sunt libera, nec per ea Deum offendimus: nam planè absurdum est dicere, quòd ebrius tunc mortaliter offendat Deum, cum hominem interficit, quando omni caret usu rationis, ergo non sunt necessariò confitenda.

59. Et paulò post. Quare, inquit, qui homicidium commisit in plena ebrietate, sufficit, per se loquendo, si dicat. *Me voluntarie inebriavi, pravis periculo homicidium committendi*; nec opus est confiteri, quòd infixisset vulnus lethale, ut ostendit allata ratio. Hæc Gobat.

60. Rectè autem dixit (*per se loquendo*) nam prudenter cum Valquez advertit de Lugo *loc. cit.* regulariter expedit, ut effectus ebrietatem consecuti exprimantur; tum quia hoc modo explicatur meliùs malitia actus præcedentis; tum quia meliùs intelligitur status penitentis; tum quia debet cognoscere Confessarius, an debeat iungere obligationem aliquid restituendi; tum quia debet videri denique, an illud homicidium e. grat. in ebrietate completum sit casus reservatus, vel excommunicationi obnoxius, &c.

61. Quæres. Se quis, si inebriando, solùm venialiter peccavit ob imperfectam e. g. deliberationem ex oblivione, vel inadvertentia ortam; malum ex ebrietate secutum, e. gr. homicidium, imputabiturne illi ad culpam mortalem, an ad venialem dumtaxat?

62. Respondeo ad venialem. Ita Lessius *lib. 4. cap. 3. num. 26.* Ratio est, quia illud malum non est in seipso voluntarium, ut modò dictum est, sed solùm voluntarium in causa, hoc est, in ebrietate, ergo nequit majorem culpam contrahere, quam ipsa sua causa, seu quam ebrietas hic, & nunc continet, continet autem venialem.

Vendere vinum valenti se inebriare.

63. **I**nquires octavo in hunc modum. Titius caupo, cum sciat, aliquos inebriari sæpè in sua caupona; nihilominus vinum, quoties, & quantum volunt, vendit, & propinat, licetne id faciet?

64. Respondeo cum Vega in *Responsionib. casuum Bononiens. impressis Anno 1589. fol. mihi 231.* qui hanc quaestionem latè discutit, & illicitè mortaliter id facere resolvit D. Thomas. Ratio principalior est, quia, ut nos etiam modò diximus *num. 44.* non solùm peccat, qui aliquod peccatum committit, verùm etiam illi omnes, qui eidem culpæ consentiunt, vel adjuvando, vel non impediendo, quando hoc posterius, saltè facillè, & sine notabili damno possunt; sed Titius vendendo vinum illis, quos novit in tanta quantitate se inebriare, consentit, juvatque, & non impedit eorum peccatum, cum facillè possit; ergo peccat.

65. Nec excusatur Titius ex eo, quòd, si ille non vendidisset talibus vinum, emerent alibi, ubi inebriarentur; non excusatur, inquam, nam

neque excusaris tu, qui commodas gladium e. g. homini volenti cum illo occidere suum inimicum, quamvis is, te negante, peteret ab alio, qui commodaret. Et ratio est, quis adhuc cooperaberis peccato illius hominis, siquidem quod ab alio ipse habiturus sit gladium, non tollit, quin tu defacto commodaveris, cum facile negare potuisses.

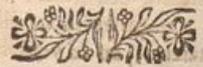
66. Nec valet, si quis ita objiciat. Opifices, qui calceos, vel sandalia, vel vestes, vel fucos vendunt impudicis mulieribus, non peccant, quamvis sciant cum illis rebus eas esse peccaturas, ergo nec caupo vinum vendens ei, quem scit, se inebriandum. Non valet, inquam, quia opifices illi non inducunt, nec juvant per dictas vestes illas mulieres ad impudicitiam; & ex alia parte excusantur à necessitate exercendi suas artes, ut habet Sanchez in *Decal. lib. 1. cap. 7.* At Titius Tabernarius ipso vino, quod vendit, proxime juvat potatores illos ad ebrietatem; & ex alia parte non excusatur à necessitate suæ artis, seu exercitij, cum ex suo exercitio solum habeat jus vendendi vinum modo ordinario ementibus, non verò volentibus se inebriare. *Leg. Castropalaum tom. 1. tract. 6. disp. 6. p. 14.* qui ad vendendum vinum scienter se inebrianti, causam majorem aliquam præter ipsum vini meram pretium expostulat, nempe vel timorem, ne multum diminuatur sic emptores, multum, inquam, quia ebrietas est majus malum, quam solutio Jejunij Ecclesiastici: quare major causa requiritur in vendente vinum se inebriaturo,

quàm requiratur in vendente cibos quadragesimales soluturis Ecclesiasticum Jejunium, ut suo loco nuper est dictum.

67. Quæres. Quomodo igitur se geret Confessarius, si quando ad ejus pedes accedat ejusmodi Tabernarius, quando jam publicè scitur ejus peccatum?

68. Respondeo cum eodem Vegeti *l. cap.* Vel locutio est, inquit, de absolutione, vel de concessione sacre Communionis. Si de prima, docet, quando verè proponat caupo, se abstinere à dicta cooperatione, & ritè doleat de suo peccato, posse absolvi, nisi secundum circumstantias personæ prudentiam Confessarius velit differre aliquantulum absolutionem, donec experiatur, an se caupo emendaverit. Id quod commune est documentum in omni confessione advertendum.

69. Si de secunda, docet, ad Sacram Communionem hunc admitti non debere, donec publicè penitentiam agat, aut Confessarius (facta sibi facultate ab ipso penitente) publicè denunciât, non modò præteritorum peccatorum, datique concivibus scandalum eum penitere, & confessum esse; sed etiam omnem de futuro occasionem esse sublatam: ut scilicet, qui pravo Titii cauponis exemplo fuerunt offensi, ejusdem emendatione adfiscetur, ne Confessarius particeps sit peccati scandalum, &c.

TAMIN
in
Sicco
NIVAD
de
E
30

Se inebriare in Ecclesia.

70. Inquires ultimò. An sit grave peccatum, vel edere, vel bibere, vel de inebriare in templo?

71. Respondeo. Aliud esse dicendum de potatione, & comestione, modo consueto exhibitis, aliud secundò de inebriatione, aliud tertio de publico convivio. Quoad primum, si potus, & comestio fiat ex necessitate in Ecclesia, nullum est peccatum; si absque necessitate, est (per se loquendo) veniale dumtaxat, quia id videtur parva irreverentia loci Sacri. Ita S. Thomas in 1. 2. ad Corinth. 11. lect. 4. Sæ Per. Ecclesia. Layman lib. 4. tr. 10. c. 7. n. 11.

72. Quoad secundum, bibere in Ecclesia usque ad ebrietatem, quando id occultè à te fiat, non videtur esse novum peccatum mortale, præter ipsam ebrietatem. Ratio est, quia actus se inebriandi, & potus auferens utrumque rationis, non videtur tam repugnans cultui sacro, ut per illum in Ecclesia factum occultè à te æstimeretur gravis irreverentia Ecclesie. Dixi (à te occultè factum) nam instituere computationem, perinde ac si esses in caupona, ultro, citòque vinum liberaliter propinare usque ad ebrietatem, immò etiam sine ebrietate, aliquid majus irreverentia sine dubio sapit: quare consultò, ac seriò has propinationes in Ec-

clesia facere, erit mortale, quia certè cum tali publicitate in omnium existimatione, Ecclesie, irreverentia gravis infertur. Ita Dicastillus de Pœnit. disp. 9. à n. 654.

73. Quoad tertium, dico mortale sacrilegium esse, instituere in Ecclesia absque necessitate prophænum convivium, licet in eo non poterit usque ad temulentiam. Ita Dicastillus loco cit. n. 652. Ratio est, quia sanè id nimis gravem Ecclesie, atque adeò Divino cultui irreverentiam ostendit. Sanè S. Anselmus in Ep. ad Corinth. sentit, Ecclesiam Dei contemni, dum in ea carnales cibi irreverenter sumantur. Et rectè quidem addit (irreverenter:) nam aliquando consueto modo ex necessitate in templo edere, vel potare, cum non fiat, nisi necessitate concedente, à S. Anselmo non reprehenditur, sicuti nec nos reprehendimus n. 71.

74. Notandum denique velim, aliquanto benignius esse sentiendum, si vini potatio fiat in choro musico elevato à solo; tum quia tunc temper, ut suppono, esset sine publicitate; tum quia licet is locus etiam appellatione Ecclesie veniat, ut habet Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 16. n. 33. tamen in communi hominum existimatione ibi manducare vel bibere non existimatur gravis irreverentia, vel certè non existimatur mortalis.

